

УДК 378.011.31:33

Іван Василиків, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГУ

У статті досліджуються педагогічні умови формування інформаційної культури майбутнього вчителя маркетингу.

Ключові слова: інформаційна грамотність, інформаційна культура, вчитель маркетингу.

Літ. 12.

Иван Василиків, Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГА

В статье исследуются педагогические условия формирования информационной культуры будущего учителя маркетинга.

Ключевые слова: информационная грамотность, информационная культура, учитель маркетинга.

Ivan Vasylykiv, Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF INFORMATION CULTURE FORMATION OF FUTURE MARKETING TEACHERS

In the article investigated the pedagogical conditions of information culture formation of future marketing teachers.

Keywords: information literacy, information culture, marketing teacher.

Постановка проблеми. В контексті інноваційних змін у суспільстві, що відображається, викликаних повсюдним упровадженням комп'ютерних технологій актуальними завданнями розвитку сучасної освіти в Україні та за кордоном є інформатизація і реалізація глобальних тенденцій розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства.

Кожна країна намагається не лише не втратити, а й збагатити свій історично напрацьований інформаційний потенціал, активно вивчаючи інноваційний досвід організації та змісту освіти інших країн. Це надає можливість виділити загальні закономірності розвитку освіти, сприяє формуванню єдиного освітнього простору, дозволяє уникнути помилок, викликаних однобічністю або поспішним запозиченням іноземних систем. Освіта в наш час виступає в ролі основної соціальної умови успішного входження людини в комунікаційний простір культури суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування інформаційної культури аналізується як складова професійної діяльності такими науковцями, як: В. Биков, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Кадемія, С. Каракозов, А. Коломієць, І. Лернер, О. Плахотнік, Є. Полат, М. Скаткін, В. Сухіна, І. Чекін та інші.

Мета статті: проаналізувати особливості формування інформаційної культури майбутнього вчителя, виділити її компоненти і рівні.

Виклад основного матеріалу. Особливістю діяльності майбутніх учителів у тому, що в процесі роботи вони постійно стикаються із ситуацією, котра вимагає нетрадиційного підходу. Тому одним з найважливіших завдань професійної освіти – підготовка майбутніх учителів до подолання труднощів, пов'язаних з професійним навчанням, навчити їх критично аналізувати наслідки своїх дій, які зазвичай вимагають творчого застосування теоретичних знань і практичних навичок, здатності реорганізувати існуючі знання та навички, залежно від конкретних обставин дозволяє фахівцеві знайти правильне професійне рішення.

Важливо, що майбутні вчителі керуються не тільки в предметній області (освітня діяльність), але віднаходять і послідовно застосовують нові підходи до інтеграції набутих знань в процесі навчання студентів.

Поняття "інформаційна грамотність" сформувалось у 90-ті роки в результаті двобічного підходу до вивчення інформаційної культури: з одного боку, – це позиція бібліотековедень та науково-інформаційної діяльності, з іншого, – володіння комп'ютерними технологіями.

Так, Американська бібліотечна асоціація (*The*

American Library Association [ALA]) у 1989 р. закликала до перебудови навчального процесу у зв'язку з тим, що XXI століття є епохою інформатизації [10] і, у першу чергу, необхідно було переглянути вимоги до вчителя як інформаційно грамотної особистості. Під інформаційною грамотністю Американська бібліотечна асоціація розуміє можливість особистості знаходити, оцінювати та використовувати інформацію з різних джерел. У 1998 році Асоціацією затверджені "Стандарти інформаційної грамотності" ("*Information Literacy Standards*", 1998) [8].

Пропонуються п'ять основних стандартів [10; 11; 12], згідно яким освічена людина повинна мати, перш за все, вміння знаходити необхідну інформацію для професійної та повсякденної діяльності, користуватися цією інформацією, аналізувати, синтезувати, оцінювати як її, так і її джерела, використовуючи при цьому новітні інформаційні та комунікаційні технології.

На конференції експертів з інформаційної грамотності у Празі (*the Prague Conference of Information Literacy Experts*), що відбулася 20 – 23 вересня 2003 року, було вирішено організувати Міжнародний альянс з інформаційної грамотності (*International Alliance for Information Literacy*). Цілями Альянсу стали, по-перше, сприяння ефективній участі людей у роботі інформаційного суспільства, що є основною частиною прав людини на освіту протягом усього життя, по-друге, сприяння обміну інформацією та досвідом щодо питань інформаційної грамотності в регіонах та країнах світу [3].

Альянс визначає інформаційну грамотність як здатність розуміти, коли є необхідність в інформації, виявляти, знаходити, оцінювати та ефективно використовувати цю інформацію для розв'язання певних питань та проблем, що є узагальненням п'яти "Стандартів інформаційної грамотності" Американської бібліотечної асоціації.

Н.В. Морзе розуміє комп'ютерну грамотність, як сукупність знань, умінь і навичок, оволодіння якими дає змогу підготувати учнів до можливості застосування обчислювальної техніки в подальшій практичній діяльності, що дає можливість чітко виділити основні елементи змісту комп'ютерної грамотності [4].

Інформаційна культура вчителя є складовою частиною його загальної культури, вона орієнтована на інформаційне забезпечення всіх видів професійної діяльності і передбачає знання основних засобів представлення інформації, а також вміння ефективно застосовувати їх на практиці.

Отже, сучасний вчитель маркетингу на даному етапі повинен володіти певними якостями:

- гнучко адаптуватися у швидкоплинних життєвих ситуаціях, самостійно отримуючи потрібні знання та вміло застосовуючи їх на практиці;

- критично мислити, бачити труднощі та шукати шляхи їх подолання, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології;

- чітко усвідомлювати, де і яким чином можуть бути використані отримані знання;

- бути спроможним генерувати нові ідеї, творчо мислити;

- самостійно працювати над підвищенням свого професійного та культурного рівня, зазначає Н.А. Орлов [5].

Цікавою є стаття О. Повідайчика, в якій він намагався дати визначення інформаційної культури особистості та назвав її складові [6].

Він визначає інформаційну культуру особистості "як складову загальної культури, яка передбачає здатність сприймати та аналізувати нову інформацію, вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному середовищі та готовність до застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у процесі реалізації професійних функцій" [6].

О. Повідайчик вважає: "Зміст інформаційної культури особистості містить такі складові: загальноосвітню (знання і навички ефективного використання інформації; знання можливостей сучасних інформаційних та комунікаційних технологій (СІКТ); знання і розуміння основних напрямків застосування СІКТ у суспільстві та перспективи їх розвитку), світоглядну (розуміння суті інформації та інформаційних процесів, їх ролі в процесі пізнання навколишньої дійсності; здатність людини передбачати наслідки власних дій, вміння пристосовувати свої інтереси до тих норм поведінки, яких необхідно дотримуватися в суспільстві), професійну (розуміння цілей та напрямків застосування СІКТ у професійній діяльності)".

За С.А. Танган інформаційна культура особистості педагога як складне системне утворення є динамічною якістю особистості педагога, що структурується інформаційно-змістовними і психологічними компонентами. Суть інформаційної культури особистості педагога полягає в наявності спеціальних методичних умінь і професійно важливих якостей, що дозволяють використовувати знання інформаційних технологій з організації навчально-пізнавальної діяльності для формування їх інформаційної культури в педагогічному процесі [9].

Аналізуючи поняття інформаційної культури, Н. Розенберг [7] розглядає культуру як накопичений у суспільстві інтегрований досвід соціальної діяльності, що спирається на сукупність матеріальних і духовних цінностей.

Інформаційну культуру він вважає одним із видів культури поряд із фізичною, математичною, логічною та іншими культурами, в основі класифікації яких лежить предметна ознака. Науковець вважає, що поряд із продуктами комп'ютерної епохи до інформаційної культури входять спадкоємно пов'язані елементи знань і вмінь, значна частина яких виникла у сфері загальної освіти дуже давно. Це дозволило йому виділити перелік компонентів інформаційної культури, що включає:

- загальнонавчальну культуру – комплекс взаємозалежних загальнонавчальних знань і вмінь для успішного засвоєння інших предметних знань і вмінь;

- культуру діалогу, що є не лише важливим фактором людського спілкування, але й головним елементом комп'ютерної культури;

- комп'ютерну культуру, під якою розуміється психологічна та професійна готовність тих, хто навчається, брати участь у впровадженні високопродуктивних методів роботи з використанням нової інформаційної технології.

Висновки. Отже, вдосконалення і розвиток інформаційної культури майбутніх маркетологів впливає на вирішення конкретних дослідницьких і навчальних завдань, залежить від рівня науково-технічного прояву, появи нових інформаційних технологій, потреба в яких нині різко зростає.

Розвиток інформаційної культури студентів буде досягатися завдяки вдосконаленню методів і способів організації інформаційних процесів, які забезпечуватимуть їх пізнавальну активність, пошук нових ідей і перспектив запровадження інформаційних технологій в навчальний процес, сприяє розвитку в майбутніх фахівців

інтелектуальних здібностей, образного мислення, інформаційної компетентності.

1. Кадемія М.Ю. *Формування професійних знань учнів профтехучилищ засобами мережних телекомунікацій* // Дис. канд. пед. наук. 13.00.04. – К., 2004. – 255 с.

2. Лернер И.Я. *Дидактические основы методов обучения*. – М.: Педагогика, 1981. – 186 с.

3. Міжнародний альянс з інформаційної грамотності – www.infolit.org/activities.html

4. Морзе Н.В., Драч Т.Д. / Под ред. М.И. Жалдака. *Методические рекомендации в помощь организаторам курсов подготовки учителей к преподаванию. Основ информатики и вычислительной техники*. – К.: ЦИУУ, 1985. – 58 с.

5. Орлов Н.А. *Теория и методика обучения с использованием компьютерно-ориентированных дидактических средств по техническим дисциплинам* // *Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Сб. № 7. Одеса, 2001.* – С. 84-85.

6. Повідайчик О. *Інформаційна культура особистості: соціально-філософський аналіз поняття/точка доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/PSF/2009_11/Povidaichyk.pdf*

7. Розенберг Н.М. *Информационная культура в содержании общего образования* // *Советская педагогика*. 1991. – № 3. – С. 33–38.

8. Сайт Американської бібліотечної асоціації (The American Library Association [ALA]) – <http://www.ala.org/acrl/ilcomstan.html>

9. Тангян С.А. *Высшее образование в перспективе XXI столетия* / С. А. Тангян // *Педагогика*. – 2000. – №2. – С. 3–10.

10. *Australian and New Zealand Information Literacy Framework principles, standards and practice. Second edition. Editor Alan Bund. Adelaide Australian and New Zealand Institute for Information Literacy*. 2004. 52 p.

11. Patricia Iannuzzi, "Focus: Information Literacy Competency Standards for Higher Education" *Community & Junior College Libraries*, Vol. 9 (4) 2000 p. 63 – 67.

12. Spitzer, Kathleen L.; Eisenberg, Michael B.; Lowe, Carrie A. *Information literacy: Essential Skills for the Information Age. Office of Educational Research and Improvement (ED), Washington, DC*. 1998. – 349 p.

Стаття надійшла до редакції 28.12.2012

“Систему прийомів та навичок органічної соціально-психологічної взаємодії вчителя та учня, змістом якого виступає обмін інформацією, пізнання особистості, надання виховного впливу, організація взаємовідносин за допомогою різних комунікативних засобів”.

Віктор Кан-Калік
вчений

